

6. Aktivity seniorů

V této kapitole se budeme zabývat aktivitou seniorů jak ve veřejném životě (angažovanost v podzimních komunálních volbách v roce 2014), tak v neveřejném životě (využití informačních technologií a zapojení do celoživotního vzdělávání).

Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014

Voleb do zastupitelstev obcí Ústeckého kraje, které se konaly ve dnech 10. a 11. října 2014, se mohlo zúčastnit 660 813 oprávněných voličů, z toho voliči ve věku 65 a více let (140 524) představovali 21,3 %. Těchto voleb se zúčastnilo celkem 17 552 platných kandidátů, z toho bylo 64,1 % mužů a 35,9 % žen. Podíl mužů na počtu platných kandidátů v jednotlivých okresech se pohyboval od 61 % v okrese Most po dvě třetiny v okrese Louny. Opačná situace byla u žen, kde nejvyšší podíl byl v okrese Most (39 %) a nejnižší v okrese Louny (33,6 %).

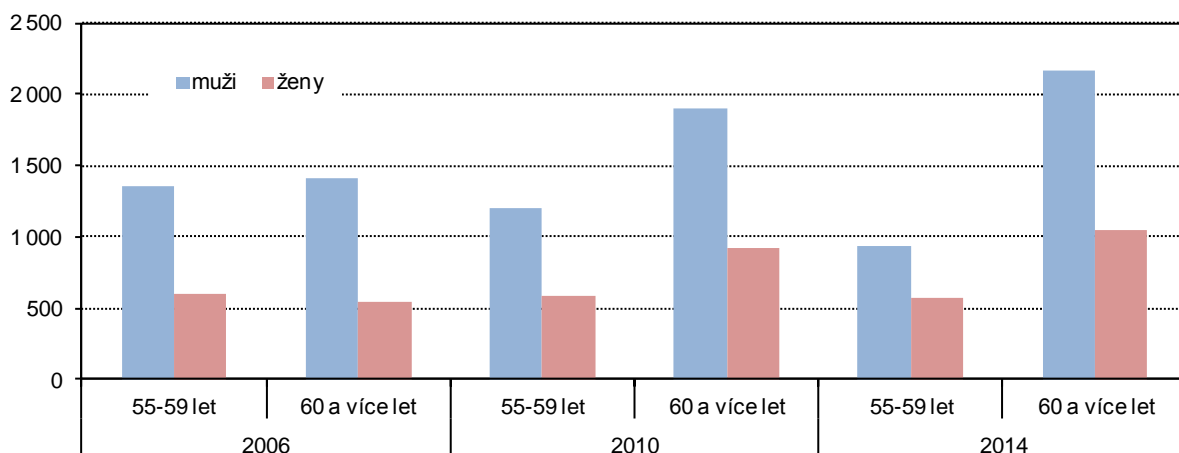
Více než desetinu z celkového počtu kandidátů představovali kandidáti ve věku 65 a více let, podíl seniorů mužů na celkovém počtu kandidátů mužů byl vyšší než podíl žen senierek na počtu platných kandidátek v kraji.

Tab. 6.1 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ústecký kraj	17 552	11 244	6 308	1 828	1 239	589	10,4	11,0	9,3
v tom okres:									
Děčín	2 729	1 783	946	277	184	93	10,2	10,3	9,8
Chomutov	2 446	1 540	906	250	164	86	10,2	10,6	9,5
Litoměřice	3 223	2 059	1 164	342	247	95	10,6	12,0	8,2
Louny	2 820	1 873	947	267	188	79	9,5	10,0	8,3
Most	1 673	1 021	652	168	105	63	10,0	10,3	9,7
Teplice	2 200	1 366	834	254	160	94	11,5	11,7	11,3
Ústí nad Labem	2 461	1 602	859	270	191	79	11,0	11,9	9,2

Z následujícího grafu je patrné, že počet kandidátů 60letých a starších jak u mužů, tak u žen postupně stoupal. Zvyšoval se i podíl kandidátů ve věku 60 a více let na celkovém počtu kandidátů, v roce 2006 představoval 13,7 %, v roce 2010 to bylo 17,2 % a v roce 2014 již téměř dvě pětiny (19,2 %).

Graf 6.1 Kandidáti v Ústeckém kraji podle věku a pohlaví ve volbách do obecních zastupitelstev 2006, 2010 a 2014

Nejvyšší podíl z platných kandidátů celkem i z kandidátů ve věku 65 a více let kandidoval v obcích s 5 000–19 999 obyvateli a představoval u celkového počtu kandidátů 21,3 % a u kandidátů seniorů 22,5 %. Nejnižší

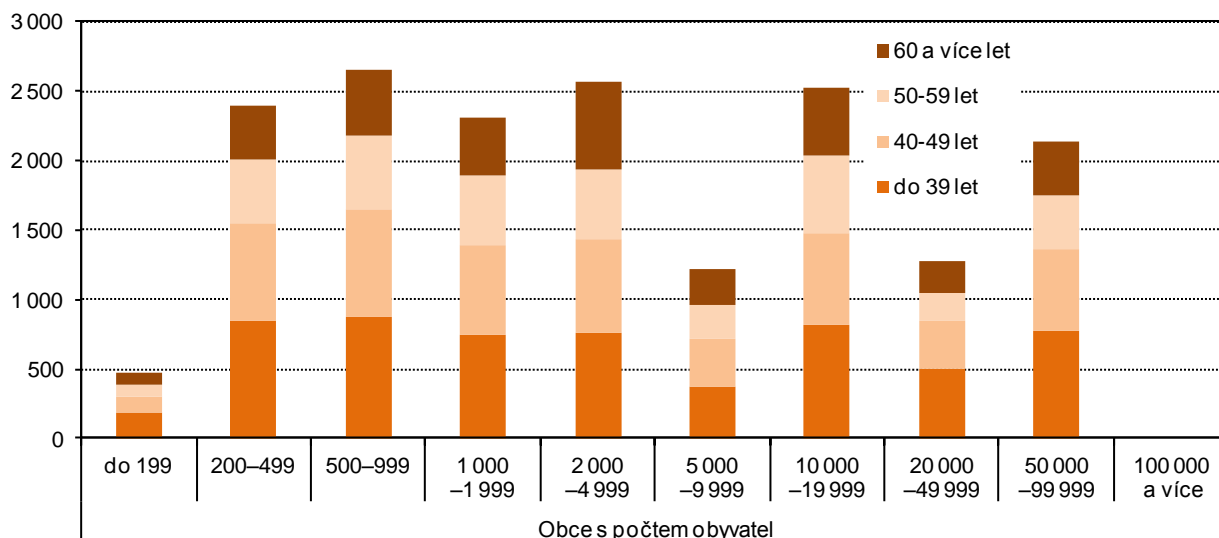
podíl byl v nejmenších obcích do 199 obyvatel (více než 2 %), druhý nejnižší podíl byl v obcích s 20 000–49 999 obyvateli, více než 7 %.

Tab. 6.2 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ústecký kraj	17 552	11 244	6 308	1 828	1 239	589	10,4	11,0	9,3
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	468	291	177	43	30	13	9,2	10,3	7,3
200–499 obyvatel	2 401	1 528	873	196	132	64	8,2	8,6	7,3
500–999 obyvatel	2 648	1 688	960	219	163	56	8,3	9,7	5,8
1 000–1 999 obyvatel	2 313	1 470	843	222	152	70	9,6	10,3	8,3
2 000–4 999 obyvatel	2 563	1 608	955	370	245	125	14,4	15,2	13,1
5 000–19 999 obyvatel	3 747	2 430	1 317	411	275	136	11,0	11,3	10,3
20 000–49 999 obyvatel	1 281	831	450	137	91	46	10,7	11,0	10,2
50 000 a více obyvatel	2 131	1 398	733	230	151	79	10,8	10,8	10,8

Ve všech velikostních skupinách obcí měli na celkovém počtu platných kandidátů příslušné velikostní skupiny obce, převažující většinu kandidátů do 39 let. Jejich podíl se pohyboval od 30 % v obcích s 2 000–4 999 obyvateli do 40 % v obcích s 20 000–49 999 obyvateli. Podíl kandidátů ve věku 60 a více let se na celkovém počtu kandidátů příslušné velikostní skupiny obcí pohyboval od 16 % v obcích s 200–499 obyvateli do 25 % v obcích s 2 000–4 999 obyvateli.

Graf 6.2 Kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev ve Ústeckém kraji podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

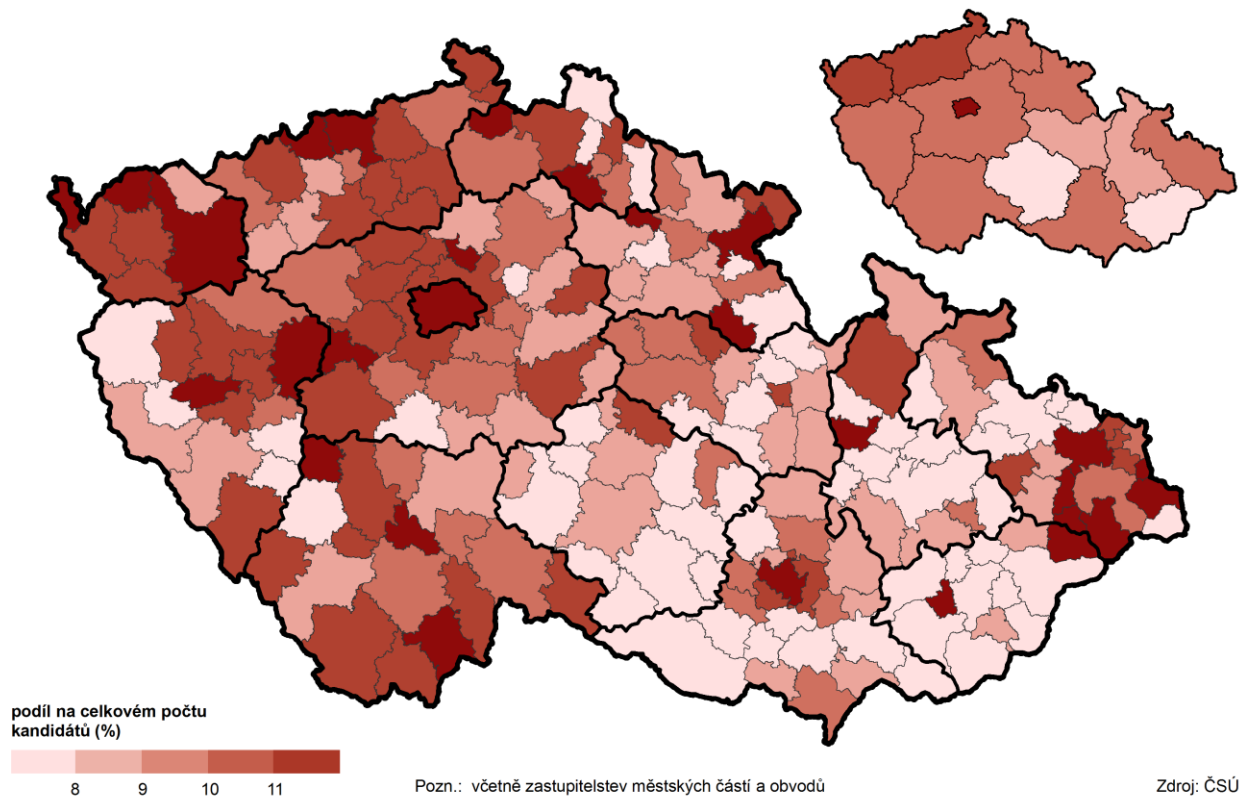

Kandidáti ve věku 65 a více let se ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 v Ústeckém kraji podíleli na celkovém počtu kandidátů 10,4 %, v porovnání s ostatními kraji se jednalo o třetí nejvyšší hodnotu po Hl. m. Praze (14,4 %) a po Karlovarském kraji (10,8 %). Republikový průměr byl v kraji překročen o 0,9 p.b. Nejvyšší podíl v rámci SO ORP Ústeckého kraje byl v Teplicích (12,2 %), nejnižší v Podbořanech, Žatci a Mostě (více než 8 %).

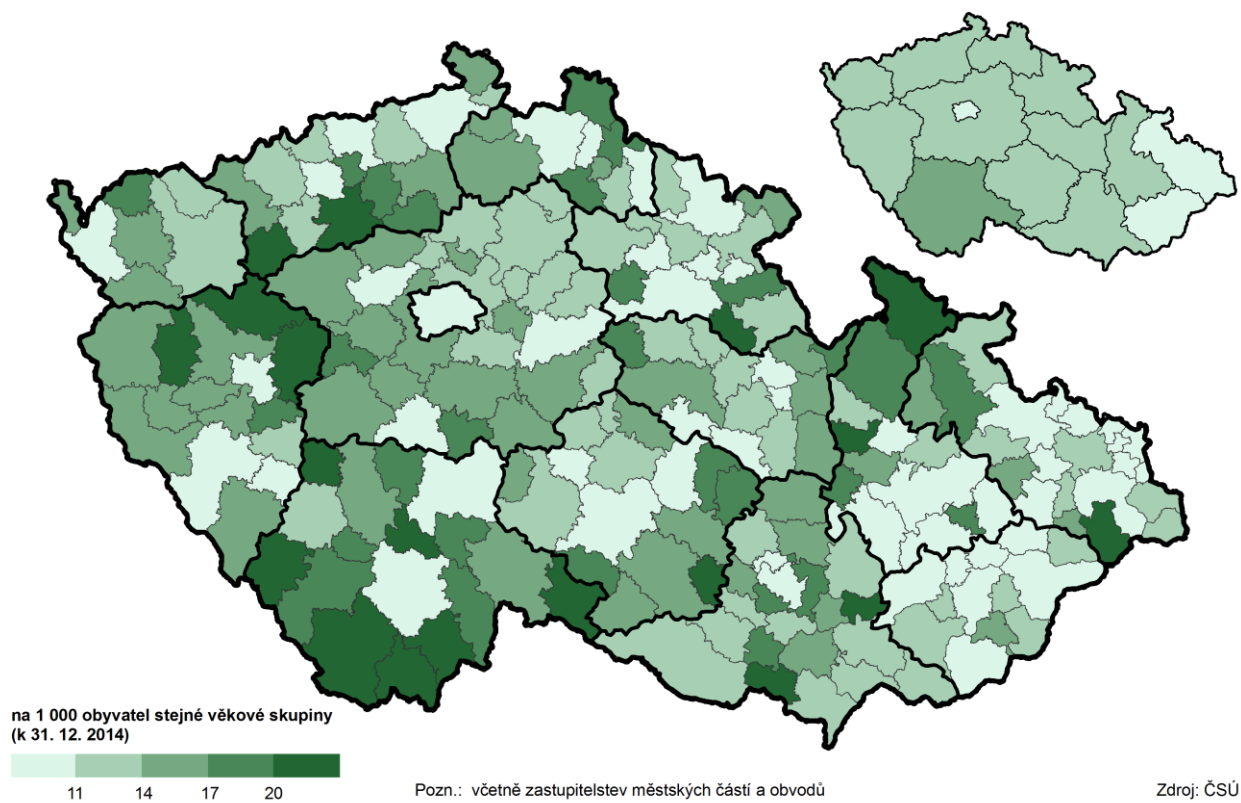
Počet kandidátů ve věku 65 a více let přepočtený na 1 000 obyvatel ve věku 65+ představoval v Ústeckém kraji 13 % a byl šestý nejvyšší mezi kraji. Ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Ústeckého kraje byl nejvyšší podíl v ORP Podbořany (23,2 %) a Louny (20,1 %). Nejnižší podíl (6,4 %) byl v ORP Most. Méně než 10 % kandidátů ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel ve věku 65+ byl v ORP Děčín.

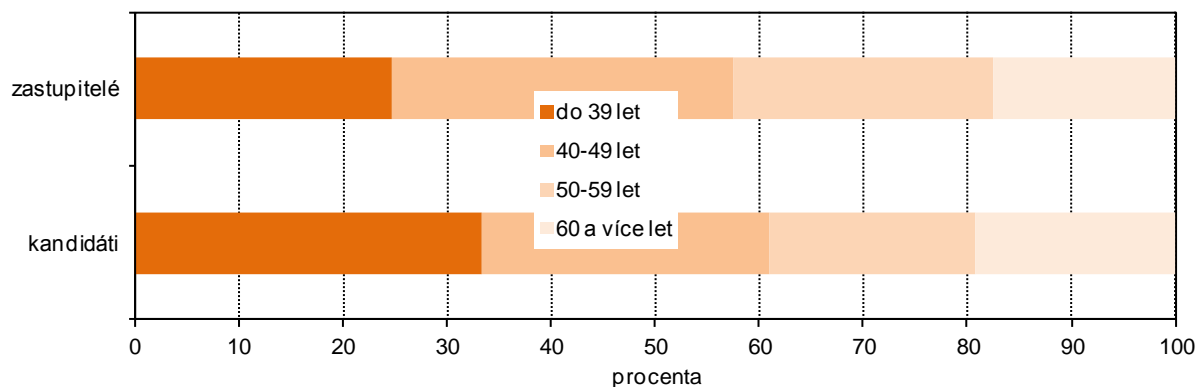
Kandidáti ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Osoby ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
kandidující ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Graf 6.3 Kandidáti a zvolení zastupitelé v Ústeckém kraji podle věku ve volbách do obecních zastupitelstev 2014

Na celkovém počtu zvolených zastupitelů v Ústeckém kraji se muži podíleli 69,2 %. Na počtu zastupitelů ve věku 65 a více let byl podíl ještě vyšší a představoval 78,4 %.

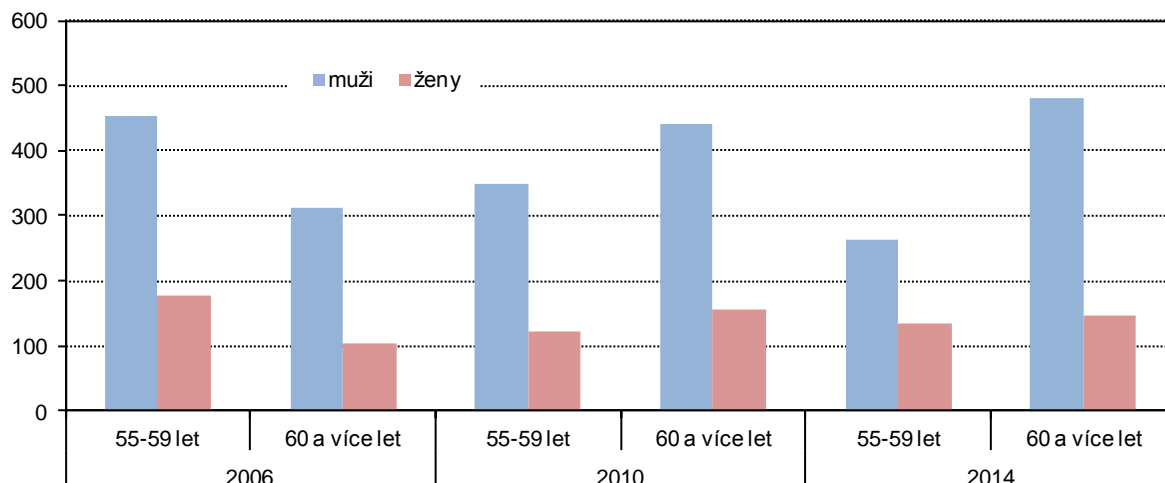
V rámci okresů Ústeckého kraje byl podíl zastupitelů seniorů celkem i zastupitelů mužů nejvyšší v okrese Chomutov, nejnižší jak u celkového počtu, tak u mužů v okrese Most. Nejvyšší podíl žen senierek byl v okrese Teplice, nejnižší pak v okrese Děčín.

Tab. 6.3 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ústecký kraj	3 663	2 535	1 128	301	236	65	8,2	9,3	5,8
v tom okres:									
Děčín	520	375	145	45	39	6	8,7	10,4	4,1
Chomutov	452	319	133	43	35	8	9,5	11,0	6,0
Litoměřice	984	670	314	72	57	15	7,3	8,5	4,8
Louny	653	456	197	55	44	11	8,4	9,6	5,6
Most	294	189	105	20	13	7	6,8	6,9	6,7
Teplice	421	284	137	36	24	12	8,6	8,5	8,8
Ústí nad Labem	339	242	97	30	24	6	8,8	9,9	6,2

Počet zvolených zastupitelů mužů 60letých a starších se mezi jednotlivými volbami zvyšoval, u žen došlo k nárůstu mezi volbami 2006 a 2010, v posledních volbách v roce 2014 jejich počet mírně poklesl. Zvyšoval se podíl zastupitelů ve věku 60 a více let na celkovém počtu zvolených zastupitelů, v roce 2006 představoval 11,6 %, v roce 2010 to bylo 16,6 % a v roce 2014 již 17,5 %.

Graf 6.4 Zvolení zastupitelé v Ústeckém kraji podle věku a pohlaví do obecních zastupitelstev 2006, 2010 a 2014

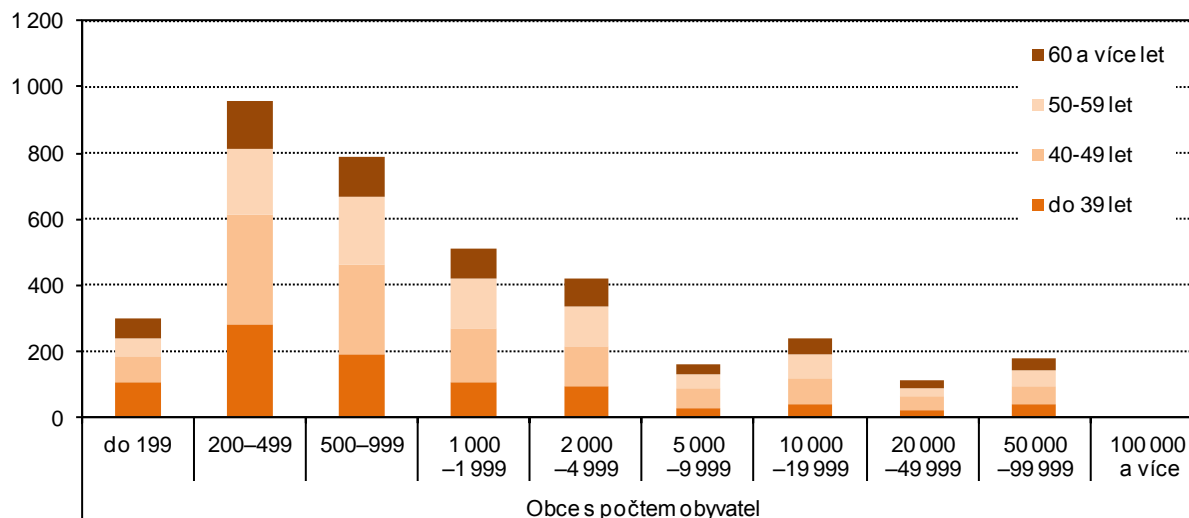
Nejvyšší podíl zvolených kandidátů celkem i kandidátů ve věku 65 a více let byl v menších obcích s 200–499 obyvateli a s 500–999 obyvateli a představoval u celkového počtu kandidátů 26,1 %, resp. 23,6 % a u druhé velikostní skupiny 21,5 %, resp. 19,3 %. Nejnižší podíl zvolených kandidátů celkem i kandidátů ve věku 65 a více let byl ve dvou největších velikostních skupinách obcí - s 20 000–49 999 obyvateli a s 50 000–99 999 obyvateli, celkem se jednalo o 3,1 %, u seniorů o 4 %, u druhé velikostní skupiny to bylo 4,9 % u celkového počtu zastupitelů a 4 % u seniorů.

Tab. 6.4 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ústecký kraj	3 663	2 535	1 128	301	236	65	8,2	9,3	5,8
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	296	182	114	30	22	8	10,1	12,1	7,0
200–499 obyvatel	955	649	306	71	55	16	7,4	8,5	5,2
500–999 obyvatel	787	541	246	58	49	9	7,4	9,1	3,7
1 000–1 999 obyvatel	511	350	161	38	29	9	7,4	8,3	5,6
2 000–4 999 obyvatel	422	296	126	44	34	10	10,4	11,5	7,9
5 000–19 999 obyvatel	399	297	102	30	25	5	7,5	8,4	4,9
20 000–49 999 obyvatel	112	87	25	12	8	4	10,7	9,2	16,0
50 000 a více obyvatel	181	133	48	18	14	4	9,9	10,5	8,3

Zvolení zastupitelé do 39 let zaujímali v Ústeckém kraji nejvyšší podíl na celkovém počtu zastupitelů (36,1 %) ve skupině nejmenších obcí do 199 obyvatel. Nejnižší podíl nejmladších zastupitelů byl v obcích s 10 000–19 999 obyvateli (16,7 %). Podíl kandidátů ve věku 60 a více let se na celkovém počtu kandidátů příslušné velikostní skupiny obcí pohyboval od 15 % v obcích s 200–499 obyvateli do 23,2 % v obcích s 20 000–49 999 obyvateli.

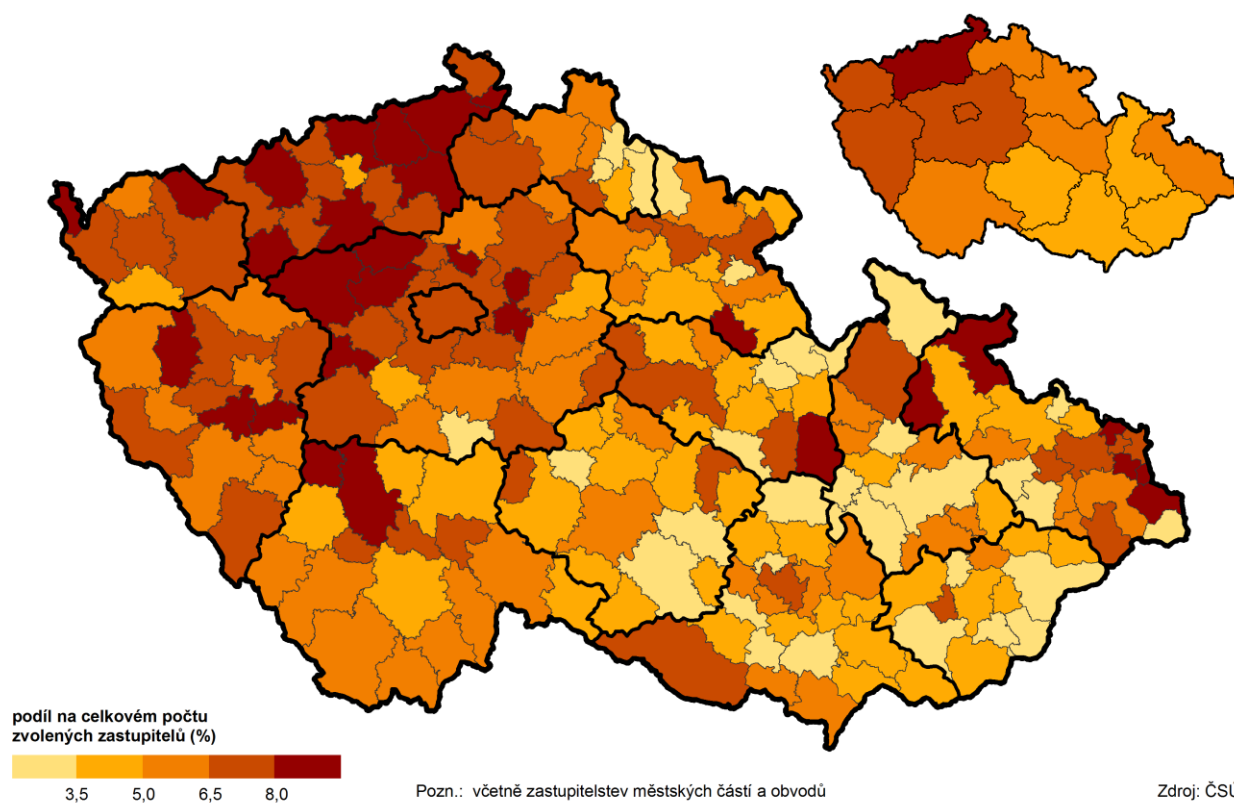
Graf 6.5 Zvolení zastupitelé do obecních zastupitelstev ve Ústeckém kraji podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

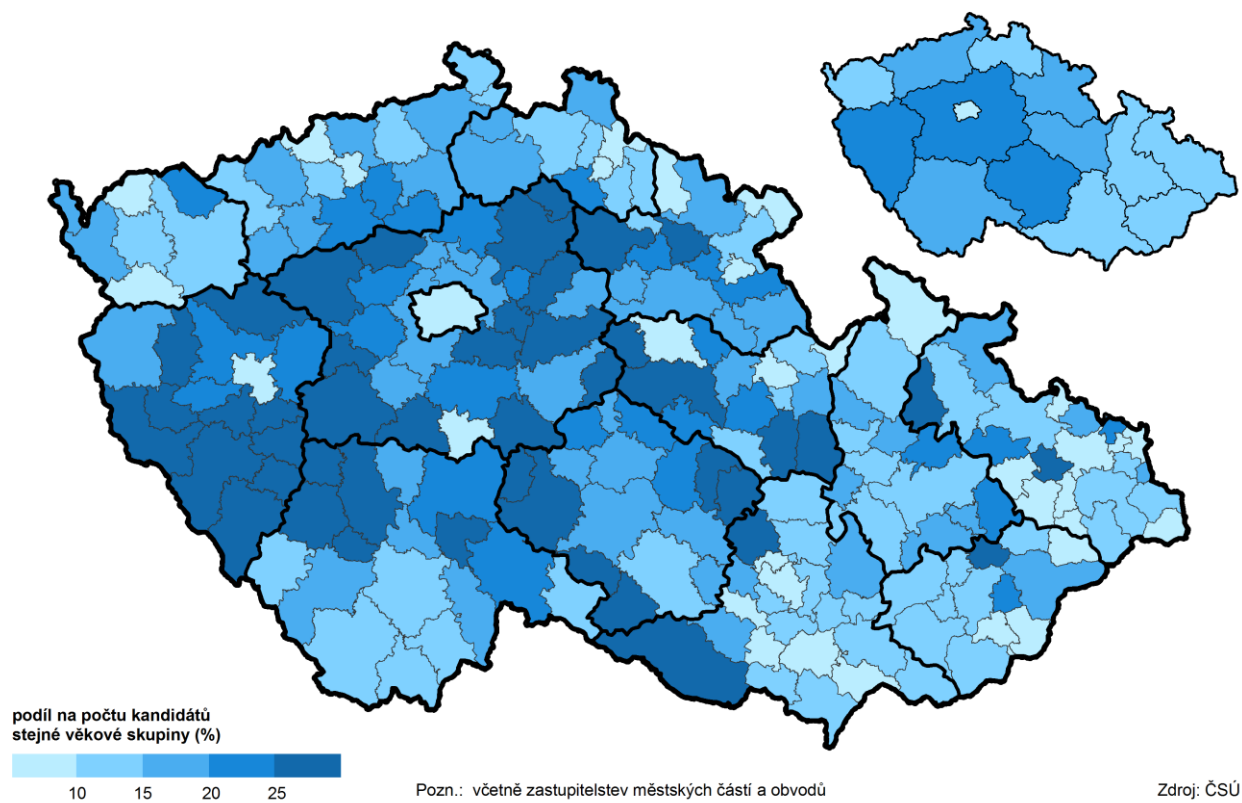
Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let se ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 v Ústeckém kraji podíleli na celkovém počtu zastupitelů 8,2 %, v porovnání s ostatními kraji se jednalo o nejvyšší hodnotu. Průměr ČR byl v kraji překročen o 2,4 p.b. Nejvyšší podíl v rámci SO ORP Ústeckého kraje byl v Chomutově a Varnsdorfu, u obou více než 11 %, nejnižší podíl byl v ORP Bílina (4,7 %).

Počet zastupitelů ve věku 65 a více let přepočtený na počet kandidátů stejné věkové skupiny představoval v Ústeckém kraji 16,5 % a byl sedmý nejvyšší mezi kraji. Republikový průměr byl v kraji překročen o 0,3 p.b. Ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Ústeckého kraje byl nejvyšší podíl v ORP Lovosice (22,8 %) a v ORP Louny a Roudnice nad Labem (u obou více než 21 %). Nejnižší podíl (8,1 %) zastupitelů ve věku 65 a více let na počtu kandidátů stejné věkové skupiny byl v ORP Bílina.

Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Senioři a informační technologie

Informační technologie zasahují čím dál více nejen do pracovního, ale i do osobního života člověka. Využití mobilních technologií se neustále zvyšuje i u osob v seniorském věku. Jejich používání může osobám v poproduktivním věku významně ovlivnit a zkvalitnit život, a to jak po stránce společenské, zdravotní i psychologické.

Z výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a jejich využívání jednotlivci (VŠIT)² vyplývá, že podíl použití osobního počítače a internetu rok od roku stoupá. Nejvýraznější nárůst jsme zaznamenali ve věkové skupině osob 65 a více let, to je ve skupině populace, která v minulosti používala informační technologie nejméně. Podíl seniorů, kteří v Ústeckém kraji v posledních třech měsících použili osobní počítač, vzrostl za poslední čtyři roky téměř 2,5krát, zatímco ve věkové skupině 16–34letých se dokonce nepatrně snížil. Ještě výraznější nárůst je patrný u uživatelů internetu, ve věkové skupině 65letých a starších se podíl jednotlivců užívajících internet téměř ztrojnásobil. Uvedené skutečnosti potvrzují údaje v následující tabulce i grafu.

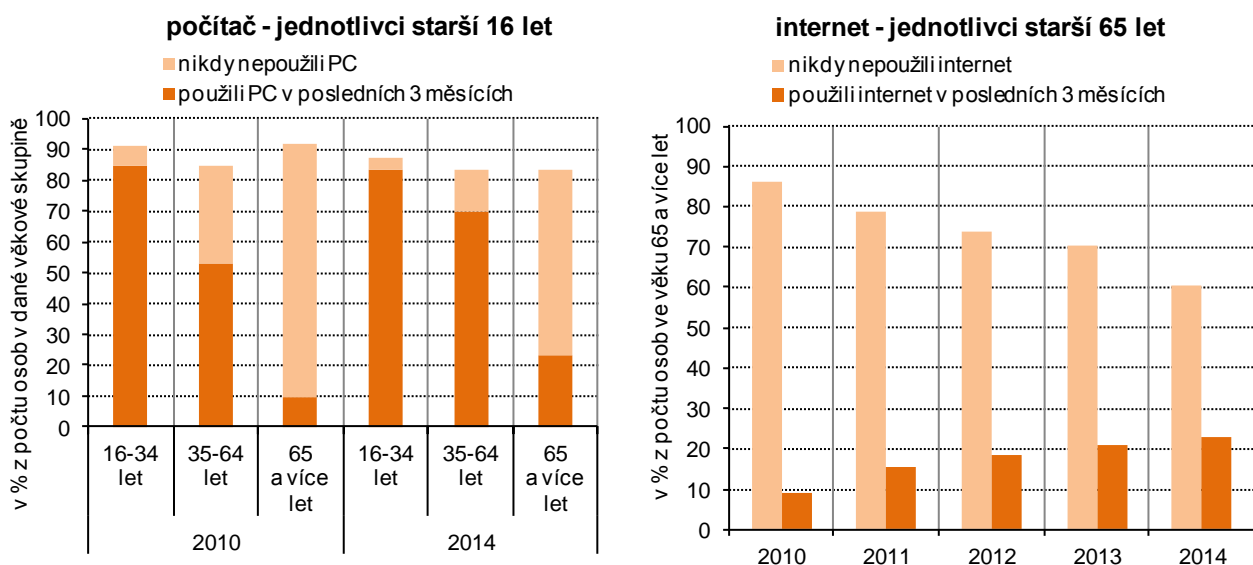
Tab. 6.5 Jednotlivci podle použití osobního počítače a internetu podle věku v Ústeckém kraji v letech 2010 až 2014^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií %

	Jednotlivci podle použití informačních technologií									
	použili v posledních 3 měsících					nikdy nepoužili				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Osobní počítač										
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	84,9	87,8	86,3	85,3	83,5	6,4	4,7	4,7	5,7	3,9
35–64 let	52,8	58,7	64,0	68,0	70,0	31,6	27,2	22,7	17,8	13,4
65 a více let	9,7	16,1	18,1	20,5	22,9	82,2	74,7	69,7	66,1	60,4
Internet										
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	82,4	86,6	86,3	86,4	85,7	7,9	5,7	5,1	5,4	4,1
35–64 let	49,0	57,1	62,9	68,1	70,5	37,5	31,0	24,3	18,9	14,3
65 a více let	9,0	15,4	18,3	20,8	24,0	86,3	78,8	73,9	70,6	65,4

^{*)} Vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. za rok 2014 je údaj vypočítán jako průměr z dat za roky 2013, 2014 a 2015. Období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku.

Graf 6.6 Jednotlivci podle použití osobního počítače a internetu podle věku v Ústeckém kraji

² Šetření je prováděno ve 2. čtvrtletí sledovaného roku formou osobního interview, a to na výběrovém vzorku cca 10 tis. jednotlivců ve věku 16 a více let. Z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována ve tříletých klouzavých průměrech (např. údaj roku 2014 je vypočten z dat roku 2013, 2014 a 2015).

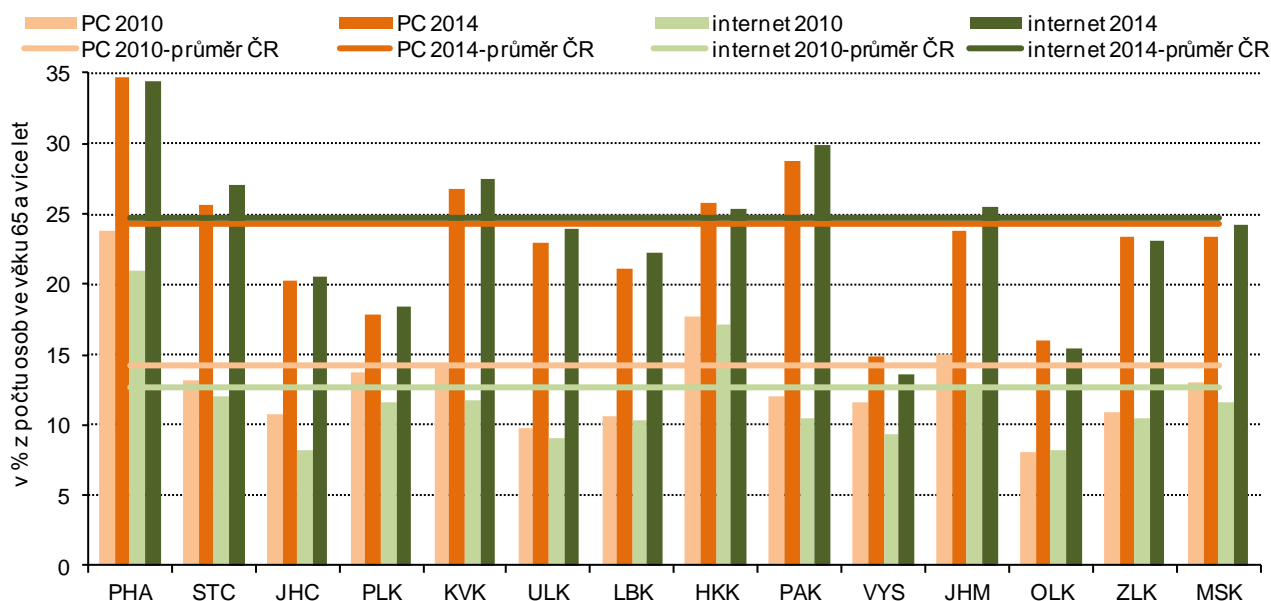
Z výsledků šetření v roce 2014 vyplynulo, že podíl seniorů ve věku 65 a více let, kteří **nikdy nepoužili počítač** dosáhl v Ústeckém kraji 60,4 %. V mezikrajovém porovnání byl tento podíl pátý nejnižší po Hl. m. Praze (47,4 %), po Středočeském kraji (57,7 %) a po krajích Karlovarském a Pardubickém (oba vykazují shodně 60,1 %). Nejvyšší podíl seniorů ve věku 65 a více let, kteří nikdy nepracovali s počítačem, byl zjištěn v Kraji Vysočina (76,9 %), více než 70 % vykazuje Zlínský kraj (70,9 %).

Na otázku, zda **v posledních třech měsících použili osobní počítač a internet**, odpovědělo kladně nejméně seniorů opět v Kraji Vysočina (14,9% a 13,6%). Ústecký kraj se umístil na šesté pozici od konce pomyslného žebříčku, když počítač v posledních třech měsících použilo 22,9 % seniorů. Nejvíce, téměř 35 % osob ve věku 65 a více let použilo v tomto období počítač a internet v Praze.

Nikdy nepoužilo internet v Ústeckém kraji 65,4 % seniorů, tento podíl byl pátý nejnižší mezi kraji, nižší byl v Hl. m. Praze (53,4 %), ve Středočeském kraji (59,1 %), v Pardubickém kraji (60,8 %) a v Karlovarském kraji (65,3 %). Nejvyšší podíl seniorů nepoužilo internet v Kraji Vysočina (80,6 %), následovaly kraje Zlínský (73,1 %), Olomoucký (72,0 %) a Liberecký (71,6 %).

K postupnému nárůstu užívání počítače a internetu lidmi ve věkové kategorii 65 a více let dochází ve všech krajích. Nejvyšší nárůst podílu osob využívající tyto technologie byl zjištěn v Pardubickém kraji, kde se za čtyři roky zvýšil podíl seniorů využívající PC o 16,7 p.b. a internet o 19,5 p.b. Nejméně se podíl uživatelů počítače i internetu zvýšil v Kraji Vysočina (3,3 p.b., resp. 4,2 p.b.). V Ústeckém kraji stoupl za poslední čtyři roky podíl seniorů, kteří používají počítač o 13,2 p.b. a internet o 15 p.b., což kraj řadí v prvním případě na druhé nejvyšší místo mezi kraji a v případě internetu na čtvrtou nejvyšší pozici.

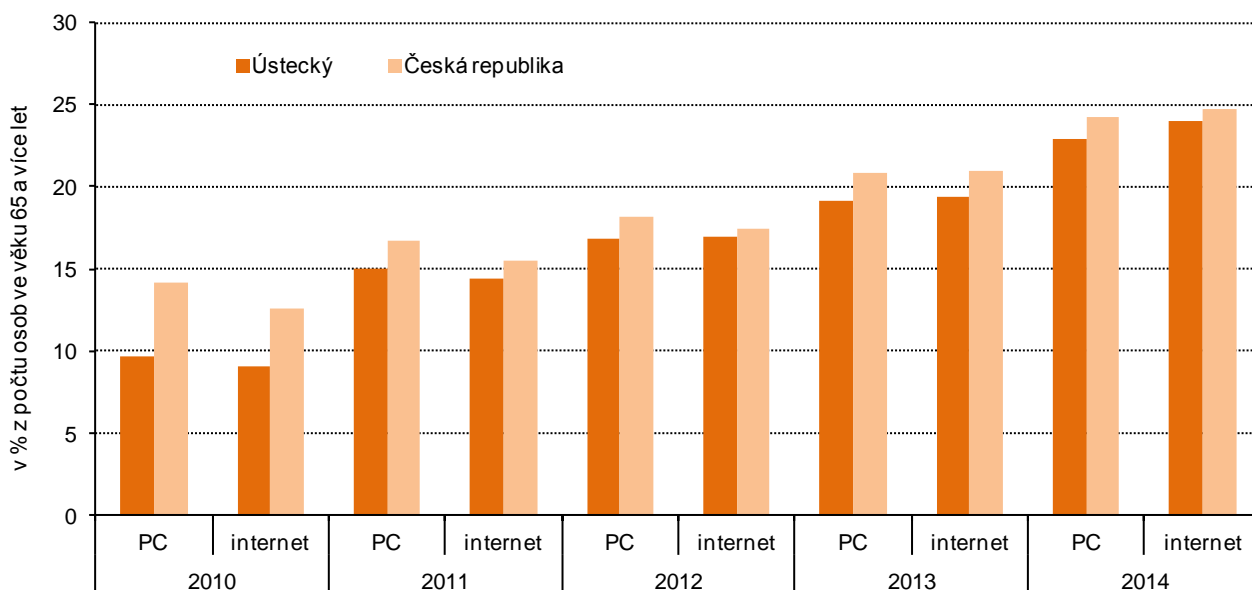
Graf 6.7 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících podle krajů v roce 2010 a 2014

Podíl použití počítače a internetu u věkové skupiny osob 65 a víceletých z počtu osob ve stejné věkové skupině v Ústeckém kraji byl v porovnání s republikovým průměrem nižší. Rozdíly mezi oběma se s postupem let snižovaly. Zatímco v roce 2010 byl podíl využití počítače u seniorů v Ústeckém kraji nižší o 4,5 p.b. a internetu o 3,6 p.b. než dosahoval průměr ČR, v roce 2014 se rozdíl snížil u seniorů, kteří použili počítač na 1,3 p.b. a internet na 0,8 p.b.

Graf 6.8 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících v Ústeckém kraji a ČR v letech 2010 až 2014

Nové informace o pořádaných kulturních a společenských akcích mají možnost senioři získávat ze zvyšujícího se počtu specializovaných webových portálů, určených právě pro tuto cílovou skupinu osob. Na nich se mohou účastnit různých anket, soutěží apod. Umožněním vzájemné komunikace uživatelů slouží tyto portály také k udržování sociálních kontaktů. Uvádíme odkazy na některé z nich:

<http://www.sedesatka.cz/>

Šedesátka přátelský portál pro seniory

<http://www.60k.cz/>

Přátelský web pro dříve narozené

<http://www.klubaktiv.cz/>

Akademický klub třetího věku Aktiv, o.s.

<http://www.seniorum.cz/>

Portál nejen pro seniory

<http://elpida.cz/>

Elpida pro seniory

<http://www.i-senior.cz/>

Magazín nejen pro seniory

<http://e-senior.czu.cz/>

Portál vzdělávání seniorů

<http://www.tretivek.cz/>

Pro důchodce a seniory

<http://www.seniortip.cz/>

Internetový magazín nejen pro seniory

<http://www.rscr.cz/>

Rada seniorů České republiky

Celoživotní vzdělávání (univerzity 3. věku apod.)

Poměrně vysokému zájmu z řad seniorů se těší univerzity třetího věku (U3V). V České republice vznikalo vzdělávání seniorů na humanitních univerzitách již v osmdesátých letech minulého století. V roce 1995 bylo založeno občanské sdružení Asociace Univerzit Třetího Věku (AU3V). V České republice je vzdělávání občanů důchodového věku realizováno jako Univerzita třetího věku, Akademie třetího věku nebo jako Kluby třetího věku. Nejčastěji je zaměřeno na oblasti tělesného a duševního zdraví, práva, ekologie, filozofie, náboženství, mezilidských vztahů. Obecně je univerzita třetího věku soubor programů celoživotního vzdělávání, zaměřených na vzdělávání osob v postproduktivním věku. Jejím cílem je poskytnout seniorům možnost kvalifikovaně a na univerzitní úrovni se seznámit s nejnovějšími poznatky z různých oblastí života. Mimo to plní rovněž výraznou sociální funkci a motivuje seniory k další aktivitě. V současné době tuto možnost vzdělávání nabízejí prakticky všechny veřejné vysoké školy v České republice.

V Ústeckém kraji činnost U3V zajišťuje, nejen pro seniory, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Kromě místa výuky v Ústí nad Labem byla zřízena výuková místa i v Roudnici nad Labem, Žatci a Kadani. Mimo studium jazyků, dějin, ekonomie, přírodních věd nebo sociologie mohou lidé nad padesát let navštěvovat i kurzy kreslení, bridžový klub nebo studovat kapitoly z medicíny a genetiky, základy kriminalistiky a psychologie.

Univerzitu třetího věku lze studovat i na ČVUT v Děčíně. Novinkou zde je program „Evropský prostor a doprava“ s kurzy „Ekologie“, „Doprava, ekonomie a společnost“ a „Evropská integrace v historických souvislostech“.

Ve spolupráci s Provozně ekonomickou fakultou (PEF) České zemědělské univerzity v Praze je zajišťována tzv. Virtuální univerzita třetího věku (VU3V). Virtuální U3V je založena na využití komunikačních technologií a internetu, představuje novou moderní alternativu ke klasické prezenční přednáškové výuce U3V. Posluchači VU3V jsou po dobu svého studia evidováni v centrální databázi ČZU v Praze, nemají však ze zákona statut studenta. Na území Ústeckého kraje je toto studium zajišťováno v 9 konzultačních střediscích v 5 okresech kraje – v okrese Děčín v Benešově nad Ploučnicí, v Jílovém a ve Varnsdorfu, v okrese Chomutov v Chomutově, v okrese Litoměřice v Litoměřicích a v Roudnici nad Labem. Dále v okrese Most v Litvínově a v okrese Teplice v Teplicích.

Pro seniory jsou prostřednictvím nestátních neziskových organizací a organizací zřízených obcemi, zejména veřejnými knihovnami, nabízeny další vzdělávací kurzy i akademie pro seniory.

